

Croatian Journal of Education
Vol.21; No.2/2019, pages: 453-477
Original research paper
Paper submitted: 21st March 2018
Paper accepted: 28th September 2018
<https://doi.org/10.15516/cje.v21i2.3140>

Teaching Vocabulary to Pupils in the First Grade of Primary School: An Experimental Approach

Zorica Cvetanović¹ and Veljko Brborić²

¹University of Belgrade, Teacher Education Faculty

²University of Belgrade, Faculty of Philology

Abstract

Vocabulary teaching includes enriching vocabulary, learning and using words, and has a great influence on language development. The aim of this paper is the review of the designed experimental programme for vocabulary teaching, which influences the enrichment of pupils' vocabulary. The experimental programme was designed according to the types of lexical exercises, and it is applied in native language teaching. The sample of the experiment of parallel groups included pupils in the first grade of primary school (N = 110). The experimental programme for vocabulary teaching was realized within three months with three or four lexical exercises a week. After the completion of the programme, there was a test, which had the purpose of diagnosing the difference between the pupils in the experimental and control group. The results showed a statistically significant difference between the control and experimental group in the following vocabulary items: adjective, noun, verb, synonyms, antonyms, diminutives, and composing words out of the given letters. There were no differences between groups in composing words out of the given word. This research shows that the preparation of a detailed programme for vocabulary teaching influences the enrichment of pupils' vocabulary in the first grade of primary school.

Key words: *experimental programme for vocabulary teaching; lexical exercises; pupils' vocabulary; vocabulary enrichment.*

Introduction

The vocabulary range of pupils enrolled in the first grade of primary school is versatile and quantitatively unequal. It depends on certain factors, such as pupils' social background, family surroundings, influence of the media and other factors.

Practitioners claim that children's vocabulary range is influenced by the family and reading environment. Nevertheless, vocabulary enrichment is mostly influenced by school education in which the lexical system is systematically worked on, particularly during native language classes (Aarnoutse, Van Leeuwe, Voeten, & Oud, 2001; Verhoeven, Van Leeuwe, & Vermeer, 2011). The focus of this study is the Serbian language as the native language. Enriching pupils' passive and active vocabulary knowledge is consistently worked on from the first grade.

The vocabulary used in communication is studied in different ways. Usually, the first point is testing pupils' vocabulary knowledge. Tests mostly refer to two items: counting the number of words and knowledge of the word meaning. Tests for determining the number of words and their application are very useful for vocabulary teaching (Garnier & Schmitt, 2015). In literature, there are analyses of vocabulary for learning native and foreign languages (Genç, 2013; Grant, 2012), where the first level in the process of enriching vocabulary is trying to find the number of words that are used by children. Also, lexis of young learners and preschool children has been studied in relation to learning words with or without instructions (Beck & McKeown, 2007), or both active and passive vocabulary knowledge has been researched (Laufer, 1998).

Lexical exercises are often used in vocabulary teaching. The aim of these exercises is to enrich pupils' vocabulary, determine the meaning of words, develop comprehension and use adequate words in speaking and writing. They make pupils' literary expression richer and more versatile. If these exercises are well organized, they are methodologically very functional. Their practical role is seen in the developed vocabulary in the process of studying reading and writing (Cvetanović, 2010; Perfetti, 2007). Moreover, different types of software, which are being prepared, have language exercises, so research pertaining to the possibilities of using technology for enriching vocabulary (Cvetanović, Radovanović, & Šulović Petković, 2015; Solak & Cakır, 2016) has also been conducted.

Contemporary research of lexis for children is connected with the children's use of vocabulary items in the process of telling tales (Işıtan & Doğan, 2015). Also, vocabulary items in a nonword repetition list have a positive relation to children's memory and language development (Akoğlu & Acarlar, 2014). In a broader context, direct and indirect learning strategies and their influence on vocabulary knowledge have implications on the development of pupils' vocabulary (Gu, 2010; Naeimi & Voon Foo, 2015). In literature, lexical exercises are classified according to the lexicology matrix. The broadest classification states that lexical exercises are the ones whose purpose is to enrich vocabulary: "onomatopoeia, diminutives and augmentatives; words with the opposite meaning (antonyms), morphologization, synonyms, word families, thematic vocabulary (including nouns, adjectives, verbs), word building (suffixation, prefixation)" (Milatović, 2013, p. 391).

Types of lexical exercises (Kucan, 2012; Ljvov, Goreckij, & Sosnovskaja, 2011) in the field of teaching the native language have been listed in scientific and professional

references. All divisions refer to enriching vocabulary, and they are connected with using words in sentences, texts or speech. Nevertheless, many functional examples of working on lexis with detailed theoretical and practical instructions (Blachowicz, Fisher, Ogle, & Watts-Taffe, 2006; Frumkin, 2010; O'Dell & Head, 2003) were most often shown in literature. Certain exercises are implemented from the beginning of the schooling, and others are introduced into teaching, depending on the pupils' age. Also, teachers use vocabulary learning strategies such as: guessing from the context to find the meanings of new words, work in groups to learn new words, and using new words in sentences to store them in memory (Vasu & Dhanavel, 2016).

Recent studies on vocabulary emphasize the comparison of pupils' vocabulary knowledge and lexical activities (Goldstein, Ziolkowski, Bojczyk, Marty, Schneider, Harpring, & Haring, 2017; Sîrbu, 2017). It was shown that the activities such as word recognition, receptive identification, decontextualized definitions, as well as the use of games influence vocabulary expansion. Researchers have also investigated pupils' vocabulary knowledge and activities in school (D'Alesio, Scalia, & Zabel, 2007; Mandel, Osana, & Venkatesh, 2013; Namasivayam, Hipfner-Boucher, Milburn, Weitzman, Greenberg, Pelletier, & Girolametto, 2014; Neuman & Wright, 2014). In a previous study, pupils in the experimental group, who used more language games, showed more positive attitudes towards Croatian language as a school subject as well as better results on knowledge tests (Aladrović Slovaček, Skrbín, Stepanić, & Varjačić, 2017).

A wider context of the levels of learning is given by the phases of learning words which are becoming part of the vocabulary. "When teaching vocabulary, think about the phases of learning involved in making a word part of your vocabulary" (Rider, Benham, DiPrince, Hosek, Larson, Malmstadt, & Miller, 2003, p. 9). Those phases can be shown in the form of concentric circles: 1. noticing a word; 2. getting a general sense of the word's meaning; 3. getting a clearer sense of its meaning; 4. being able to use the word in a way that is generally appropriate; 5. learning the subtleties of using the word correctly (Rider et al., 2003). Concentric circles, which are widened when words are acquired, are the reason why in the first grade of primary school not all exercises can be realized, but only those which are appropriate for the pupils' age. Therefore, it is necessary to carefully select the content of vocabulary teaching and the way of its realization. However, while making the plan for vocabulary teaching, a teacher faces a number of problems, "but many classroom teachers will recognize the need and usefulness of an effective and efficient vocabulary curriculum" (Hiebert, 2005, p. 260). One effective plan for vocabulary development was designed by Mandel et al. (2013). It consisted of a training phase (three lessons over a 3-month period) and an instruction phase (five consecutive language arts classes over a 2-week period, and these five classes were realised in the same fashion during the remaining weeks).

According to the stated teaching methodology reference and observing teachers' plans for work with children who have just mastered reading and writing, the following lexical exercises are used most frequently: building diminutives and augmentatives,

finding synonyms, thematic vocabulary (noun, verb, adjective) and building up words. "Daily lessons of 10 to 15 minutes for three or four days can support pupils in constructing rich representations of word meanings" (Kucan, 2012, p. 365). For that reason, it is important to frequently do lexical exercises in the classroom.

Methods

For the purpose of this research, we have created a vocabulary teaching programme appropriate for the pupils' age and in accordance with the organization of teaching in the first grade of primary school. This programme is appropriate for the pupils' age because the words used were taken from their active and passive vocabulary. An experimental programme for vocabulary teaching includes lexical exercises, the aims of which are an increase in the number of words and use of these words in speech. These exercises were done in the classroom and pupils were enriching their vocabulary during the parts of the lesson, in the period of five to fifteen minutes, several times a week. The efficiency of the implementation of the vocabulary teaching programme was measured by experimental means, with the examination of pupils' vocabulary in the control and the experimental group. The experiment in the classroom lasted for 5 months (with initial and final test), from February to June 2016.

Aim, Tasks and Hypothesis

The aim of the research was to determine the efficiency of the experimental programme for mother tongue vocabulary teaching in the first grade of primary school. The tasks of the experiment in the classroom were:

1. to determine pupils' initial vocabulary knowledge;
2. to determine the difference between the control and experimental group after implementing experimental programme for vocabulary teaching.

In the research, we started from the following assumption: there is a statistically significant difference between the vocabulary knowledge of students in the experimental and those in the control group.

Methods, Techniques and Instruments

This research is an experiment in the classroom. Pre- and post-tests were used in the research. The pupils from the experimental and control groups completed the initial test which contained tasks according to which pupils' vocabulary knowledge and word comprehension from the context were determined. After balancing the groups according to the initial test, the experimental programme was introduced in the experimental group, which lasted for 3 months (13 weeks). After that, all pupils completed the final test, the aim of which was to determine the number of words that pupils can write based on specific requirements.

The list of tested vocabulary was composed as follows: adjectives, nouns, verbs, synonyms, antonyms, diminutives, words formed from the given word and words formed from given letters.

Research instruments were pre- and post-tests - the initial and the final one. Tasks do not contain linguistic terms for the required words as they are given in a descriptive manner. For example, instead of – *write verbs*, it says – *write words that denote the action*.

The initial test consisted of six tasks. In the first task there were three parts. In every part words about water were required. Pupils wrote the words (nouns) about where water can be found in the nature, with a provided example – *river*; what water does (verbs), example – *flows*; and words that describe water (adjectives), example – *cold*. In task 2, it was necessary to write words which mean that something is small (diminutives) with the first given example a *small rock (kamenčić)*. In task 3, pupils were supposed to provide words that have the same or similar meaning (synonyms) as the words *house* and *child*. In task 4, pupils were supposed to write words that have the opposite meaning (antonyms) for the given words: *sunny, big, light, empty*. In task 5, the word *learns (uči)* was given. By adding letters, students formed new words (*učim, učiti, naučiti, proučiti...*). In task 6, students were supposed to write as many words as possible from the given letters which could be repeated (*g, r, a, m, a, t, i, k, a – tim, gram, tama...*).

The final test consisted of eight tasks. In the first task, which refers to writing adjectives, the associative word was *eyes* (the given words: *warm, read, table*). In task 2, pupils were required to give nouns for the associative word *tall* (the given words in the first part were: *boy, telephone, green*). In task 3, pupils were supposed to provide verbs for the associative word *child* (the given words were: *run, lamp, shallow*). In task 4, pupils wrote the diminutive, and the example word was *flower* (the given words were: *window, moon, little flower*; word for little flower in Serbian is *cvetić*). In task 5, pupils wrote pairs of words that have the same or similar meaning (synonyms) after being given the associative example *joyful* (in the first part the words given were: *sack, happy, walk*). In task 6, for the words that have the opposite meaning (antonyms) the example was *sunny* (the given examples were: *black, cloudy, shine*) and students wrote pairs of words. In task 7, the given word was *work (rad - raditi, uraditi, radnik...)*. In task 8, students wrote as many words as possible from the given letters and the letters could be repeated (*r, a, s, c, v, e, t, a, l, o - cvet, cvetati, svet, vetar...*).

Sample

A sample consisted of 110 first grade pupils (attending six classes) from two primary schools in Serbia. The experimental group consisted of 60 pupils (attending three classes) from one school in Belgrade, Serbia, and the control group consisted of 50 pupils (attending three classes) from another school in Belgrade, Serbia.

Balancing the Experimental and the Control Group according to the Initial Test

The groups which participated in the research were balanced before the introduction of the experimental programme according to pupils' achievements in the initial

test. The test was designed so that the participating groups would not be different. The initial test contained the revision of lexis at the basic level including the basic number of words and the span of meanings within a word. This revision relates to the vocabulary acquired during compulsory preschool education and in the first term of the first grade of primary school.

The initial test was not made to examine the number of words acquired by first grade pupils, but to balance the groups in this experiment. Balancing experimental and control groups was done according to the initial test shown in Table 1.

Table 1

Balancing the groups according to the initial test

Group	N	M	SD	t	df	p
Control	50	11.44	3.86	0.895	108	0.373
Experimental	60	12.13	4.19			

The initial test included pupils from both the experimental and the control group, and it was implemented before introducing the experimental programme for vocabulary teaching. Table 1 shows the analysis of t-test results for the mean value of the initial test, and tells us that the groups were balanced according to the pupils' basic vocabulary ($t = 0.895$, $p = 0.373$).

The Experiment Procedure

The implementation of the experiment in the classroom started at the end of February 2016. Teaching in the control group was performed in a traditional way, whereas in the experimental group, the classes were conducted according to the experimental programme for vocabulary teaching. The plan suggested approximately 3-4 classes with activities during the week, as shown in Table 2.

Table 2

An overview of the plan for one month of the experimental programme

Month	Week	Day in week	Element of vocabulary teaching	
1st	1st	1st	Composing words out of the given word	
		3rd	Nouns	
		5th	Finding synonyms	
	2nd	2nd	Adjective vocabulary	
		3rd	Composing words out of given letters	
		4th	Verb vocabulary	
	3rd	5th	Finding antonyms	
		1st	Finding diminutives	
		3rd	Adjective vocabulary	
	4th	5th	5th	Verb vocabulary
			1st	Nouns
		3rd	3rd	Finding synonyms
			4th	Composing words out of the given word
		5th	Finding diminutives	

The realisation plan of the experimental programme for vocabulary teaching has been done in accordance with the *Regulations on the curriculum for the first and second grades of primary education* (2004) and the guidelines for their realisation. As already stated, oral and written exercises were realised within basic forms of oral and written expression, or suitable programme contents of other subject fields. The plan included classes of all teaching fields (language, literature and literacy), wherever it was justified and possible.

The experimental programme included 40 classes during a 3-month period. The total number of classes included 10 language classes, 15 literature classes and 15 literacy classes. The teachers in the experimental group were provided with the realisation plan for the lexical exercises, which was in accordance with the operational lesson plans. Before the beginning of the implementation of the programme, teachers' suggestions and proposals for its improvement were accepted. At the beginning of each month, the researchers organized tutorials for teachers with the purpose of discussing the plan realisation. The overview of a one-week plan for the experimental vocabulary teaching programme is shown in Table 3.

Table 3

Overview of a one-week plan for the experimental vocabulary teaching programme

Week/day	Teaching unit	Lexical exercise	Time	Type of work	Form of work	Pupils' activities
1/1	Capital letters in writing names of the cities (one word)	Write as many words as you can which contain the word CITY	At the end of the class (15 minutes)	Written Oral	group frontal	writing reporting
1/3	"A dog and a house", folk tale	What are the other names for a house	At the beginning of the class (10 minutes)	Written Oral	pair frontal	writing reporting, filling in
1/5	"Two friends", Lev Tolstoy	Words of the same or similar meaning	Homework At the beginning of the class (15 minutes)	Written (home) Oral (class revision)	individual frontal	writing reporting, filling in

Teachers were preparing lessons in accordance with the plan and its clearly defined particularities related to the structure of the class. Lexical exercises were realised in different phases of teaching in class or as homework (with compulsory feedback). Depending on the complexity of the exercise, the plan determined approximate time articulation for its realisation. The nature of a single lexical exercise, its scope and complexity meant the application of different forms of work. For the purpose of achieving methodological dynamics of the class and the increase of activities, pupils were doing exercises individually, but both pair and group work were applied as well. All the words acquired during the lexical exercise were recorded in pupils' notebooks,

or on a piece of paper, which were archived in pedagogical documentation. Pupils were saying or reading the words which they recorded through individual work, or they reported on the results of group and pair work. The class vocabulary shown on the chart table was based on pupils' papers.

During pupils' oral presentations, a discussion was led, through which less familiar words were explained to pupils, and synonyms and antonyms were identified. In this phase, a teacher elicited pupils' questions and suggestions to create new examples and expand the class vocabulary. Pupils wrote words in their notebooks. The feedback for lexical exercises, which were assigned for homework, was done in class, in the same way. Considering the fact that no language occurrence can be observed in isolation, the teachers in this phase insisted on observing significant separate words in different contexts.

Pupils frequently went through the class vocabulary after the classes and very often they added words which they thought about in the meantime or which they found in the reference books they read in their free time or came across in some other school subjects. Lexical exercises motivated pupils to find as many adequate words as they could. In a short period, competitiveness was observed, i.e. the pupils competed among themselves who would find, learn or write more words (they included their parents, searched for the words in books, newspapers and magazines or on the Internet).

The control group was not taught like the experimental one. Researchers had an insight into the pedagogical documentation of the control group teachers before the beginning of the experiment. It can be concluded that the control group worked in a traditional way, quite common for schools in Serbia. It means that teachers did not have a special programme for vocabulary teaching. During three months, lexical exercises were done eleven times (three times in the first month, four times in the second month and also four times in the third month).

In June 2016, after the realisation of the experimental programme, the pupils of the experimental and control group took the final test. Pupils of both groups were examined in the final test in which they were required to write as many words as they could according to the assignment. The final test showed the results of the experimental programme for vocabulary teaching.

Results and Discussion

The differences between the experimental and the control group were analysed according to the number of words in pupils' vocabulary. The results of the comparison of the experimental and the control group in terms of vocabulary knowledge are presented in Table 4.

The number of adjectives in the vocabulary of pupils from the two groups differs (Table 4). The differences between groups are statistically significant: $t = 6.381$, $p = 0.0001$. The pupils from the experimental group achieved better results in writing adjectives compared to the pupils from the control group. Using adjectives in speech contributes

to the beauty of the oral expression and more precise descriptions of beings, objects and phenomena.

Table 4

The comparison of the experimental and the control group based on the pupils' vocabulary knowledge

Vocabularies	Group	M	SD	t	df	p
Adjective	Control	3.02	2.386	6.381	108	0.0001
	Experimental	6.22	2.793			
Noun	Control	2.36	2.164	3.031	108	0.0001
	Experimental	3.77	2.619			
Verb	Control	2.20	2.702	4.219	108	0.0001
	Experimental	4.25	3.062			
Synonyms	Control	1.02	1.286	6.757	108	0.001
	Experimental	4.55	3.500			
Antonyms	Control	2.26	1.724	4.394	108	0.0001
	Experimental	4.85	3.857			
Diminutives	Control	4.68	2.519	5.306	108	0.0001
	Experimental	7.80	3.463			
Composing words out of the given word	Control	3.28	2.304	1.023	108	0.308
	Experimental	4.04	5.133			
Composing words out of the given letters	Control	3.74	2.798	3.660	108	0.0001
	Experimental	5.98	3.501			

The comparative analysis of the given results shows a difference between the experimental and the control group ($t = 3.031$, $p = 0.0001$) when it comes to the acquired nouns. Therefore, the pupils who have passed through the experimental programme had significantly better results in the number of searched nouns. The level of significance ($t = 4.219$, $p = 0.0001$) shows that there is a statistically significant difference in the number of verbs pupils in both the experimental and the control group acquired. The pupils who had classes during the experimental programme for vocabulary teaching provided a significantly larger number of verbs than those from the control group.

It was significant for the research to determine whether the pupils know how to list synonyms, antonyms and diminutives. The differences between the experimental and the control group were analysed according to the number of words and synonyms for those words, which the pupils have written. The differences between the groups are statistically significant ($t = 6.757$, $p = 0.0001$), and this proves that the pupils who worked according to the experimental programme wrote more words and their synonyms than the pupils who worked in the traditional way. The synonyms influence the pupils' ability to find a more appropriate word when expressing themselves.

The pupils from both groups were required to find as many words as they could

which were antonyms. The difference was confirmed between the results of the control and experimental group. Based on the calculated values, the level of the statistical significance is 0.0001, and this means that a statistically significant difference between the groups was determined ($t = 4.394$, $p = 0.0001$). The pupils from the experimental group wrote a greater number of antonyms, which may influence pupils' vocabulary and clear and precise oral and written expression. There are statistically significant differences ($t = 5.306$, $p = 0.0001$) between the examined groups concerning finding diminutives. This data show that the pupils from the experimental group wrote significantly more diminutives than the pupils from the control group.

It was significant for this research to determine the difference between the experimental and the control group in the number of words composed out of the given word. However, it is the only result with no significant differences between the groups ($t = 1.023$, $p = 0.308$). This is one of the exercises commonly used in teaching initial reading and writing, so we can assume that this is one of the reasons why pupils from both groups were equally successful.

There are differences between the experimental and control group in the results in the number of words the pupils composed out of given letters. Comparative analysis of the obtained results shows a statistically significant difference ($t = 3.660$, $p = 0.0001$), and this means that there are differences in the results between the pupils of the experimental and the control group. The pupils from the experimental group have greater achievements when it comes to composing words from the given letters.

The analysis of the results obtained in the final test showed the differences between experimental and control groups. It was noted, therefore, that there are statistically significant differences between the classes where the experimental programme was introduced and those with traditional instruction concerning language exercises. In this way, the hypothesis of the research was confirmed: there is a statistically significant difference in the lexical test of the experimental and the control group. The findings of this study are consistent with the results of other studies where we can notice that constant work on vocabulary shows the difference in favour of the experimental group (Goldstein et al., 2017; Mandel et al., 2013; Neuman & Wright, 2014).

Pupils from the experimental group in our research showed better results in recognizing and listing words. This was also confirmed in another study (Goldstein et al., 2017), where the two groups differed significantly in vocabulary assessment, from word recognition to decontextualized definitions. Our experimental programme for vocabulary teaching exposed pupils to new words in a certain period of time. We can conclude that the factor of providing multiple exposure to new words is one of the key points of effective vocabulary teaching. In the earlier study (Mandel et al., 2013) it was also confirmed that vocabulary intervention in the experimental group that was exposed to new words led to better results. In our research such exposure has proven to be a good way of learning vocabulary. Researchers in one study (Neuman & Wright, 2014) claimed that by the middle of the year they began to see the improvement

in the experimental group concerning children's vocabulary expansion. Thus, the teaching programme that introduces many words contributes to the improvement of vocabulary.

The research has shown the efficiency of the designed experimental programme for vocabulary teaching in the first grade of primary school. Also, it was shown how much it influenced vocabulary expansion of the pupils who had vocabulary acquisition in a prepared manner in comparison with the pupils who were taught in a traditional way. These results were also reflected in the research in which a new plan of work enriched with activities was introduced (D'Alesio et al., 2007; Namasivayam et al., 2014; Sîrbu, 2017). Our findings fit with the earlier study (D'Alesio et al., 2007) stating that the pupils have better results in their tests after using selected vocabulary intervention during a three-month period. Based on the results of our study it may be proposed that a carefully constructed programme for vocabulary teaching helps vocabulary development in the first grades of primary school. Also, vocabulary activities provided in our experimental programme motivated pupils to speak. They wanted to talk about the words they learned and used them in everyday speech. This is in line with the previous study (Namasivayam et al., 2014) about vocabulary-teaching strategies during reading, which showed that the children in the experimental group were significantly more engaged in vocabulary-related talk.

Better final results of the experimental group are also connected with their involvement in different activities. This was also confirmed in other studies (Aladrović Slovaček et al., 2017; Sîrbu, 2017) which examined the benefits of games in teaching vocabulary. Our study programme includes different activities and forms of work, which was motivating for pupils.

The presented programme for vocabulary teaching has offered pupils the opportunity to explore independently, find words and memorise them. Also, the activities were different and created a stimulating environment. This study showed that pupils can list many different types of words when they are given lexical exercises and when they are provided with good instructions. In an earlier study (Baumann, Ware, & Edwards, 2007) it was also found that if pupils are provided with relevant instructions, they extensively develop vocabulary knowledge. Therefore, it would be useful for teachers to make their own vocabulary teaching programme and incorporate it into their practice.

Conclusion

Lexical exercises expand pupils' vocabulary, stimulating them to search for adequate words to express themselves. In literature, there are examples of these exercises, which enhance different ways of teaching vocabulary. Some experts in teaching methodology focus on lexical exercises, whereas some others emphasize the need for an efficient vocabulary curriculum. Nevertheless, all are of the opinion that lexical exercises and vocabulary curriculum are crucial points in vocabulary teaching.

Teaching pupils in the first grade of primary school enables the realisation of basic forms of lexical exercises, which we took as a basis for creating the experimental programme. It was created according to the curricula and syllabi. The experimental programme lasted for 3 months during which the teaching process was conducted according to the experimental vocabulary syllabus. The syllabus contained examples which could logically fit into the teaching content. The exercises enhanced thematic vocabulary (nouns, adjectives and verbs); included finding synonyms, diminutives, augmentatives, antonyms and also included composing words (out of the given letters or words). The pupils worked individually and in groups and some of the exercises were organized frontally. In the process of work, individual and class word lists were formed. After the implementation, the pupils in both groups were tested. The research has shown efficiency of the designed experimental programme for vocabulary teaching in the first grade of primary school. There are statistically significant differences in the tested vocabulary between the experimental and the control group. The experimental programme influences vocabulary expansion; also, we proved that systematic, constant and well-organized work gives better results in teaching vocabulary.

References

- Aarnoutse, C., Van Leeuwe, J., Voeten, M., & Oud, H. (2001). Development of Decoding, Reading Comprehension, Vocabulary and Spelling During the Elementary School Years. *Reading and Writing: An Interdisciplinary Journal*, 14(1-2), 61-89. <https://doi.org/10.1023/A:1008128417862>
- Akoğlu, G., & Acarlar, F. (2014). Investigation of Turkish Nonword Repetition List for 3-9 Years Children. *Education and Science*, 39(173), 13-24.
- Aladrović Slovaček, K., Skrbinić, A., Štepanić, L., & Varjačić, Lj. (2017). Influence of Language Games on Functional Literacy of Younger School-Age Children. *Croatian Journal of Education*, 19(1), 11-25. <https://doi.org/10.15516/cje.v19i0.2434>
- Baumann, J. F., Ware, D., & Edwards, E. C. (2007). "Bumping Into Spicy, Tasty Words That Catch Your Tongue": A Formative Experiment on Vocabulary Instruction. *The Reading Teacher*, 61(2), 108-122. <https://doi.org/10.1598/RT.61.2.1>
- Beck, I. L., & McKeown, M. G. (2007). Increasing Low-Income Children's Oral Vocabulary Repertoires through Rich and Focused Instruction. *The Elementary School Journal*, 107(3), 251-271. <https://doi.org/10.1086/511706>
- Blachowicz, C. L. Z., Fisher, P. J. L., Ogle, D., & Watts-Taffe, S. M. (2006). Vocabulary: Questions from the Classroom. *Reading Research Quarterly*, 41(4), 524-539. <https://doi.org/10.1598/RRQ.41.4.5>
- Cvetanović, Z. (2010). Developing initial functional literacy in students. In Z. Začlona, & I. Radovanović (Eds.), *A Pupil and a Teacher in Contemporary Education* (pp. 20-30). Nowy Sącz, Poland: State Higher Vocational School in Nowy Sącz.
- Cvetanović, Z., Radovanović, I., & Šulović Petković, K. (2015). Basic elements of functional literacy in younger students. In M. Sovilj, & M. Subotić (Eds.), *Proceedings, Speech and Language 2015* (pp. 139-146). Belgrade: The Institute for Experimental Phonetics and Speech Pathology.

- D'Alesio, R., Scalia, M., & Zabel, R. (2007). Improving Vocabulary Acquisition with Multisensory Instruction. *An Action Research Project Submitted to the Graduate Faculty of the School of Education in Partial Fulfilment of the Requirements for the Degree of Master of Arts in Teaching and Leadership*. Chicago: Saint Xavier University. Retrieved from <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED496974.pdf>
- Frumkin, R. (2010). Vocabulary Plus: Comprehensive Vocabulary Instruction for English Learners. *The Language and Literacy Spectrum*, 20, 53-69.
- Garnier, M., & Schmitt, N. (2015). The PHaVE List: A Pedagogical List of Phrasal Verbs and Their Most Frequent Meaning Senses. *Language Teaching Research*, 19(6), 645-666. <https://doi.org/10.1177/1362168814559798>
- Genç, B. (2013). Differences in English Vocabulary Use: Insights from Spoken Learner Corpus and Native Speaker Corpus. *Education and Science*, 38(167), 41-49.
- Goldstein, H., Ziolkowski, R. A., Bojczyk, K. E., Marty, A., Schneider, N., Harpring, J., & Haring, C. D. (2017). Academic Vocabulary Learning in First through Third Grade in Low-Income Schools: Effects of Automated Supplemental Instruction. *Journal of Speech, Language, and Hearing Research*, 60(11), 3237-3258. https://doi.org/10.1044/2017_JSLHR-L-17-0100
- Grant, L. E. (2012). Culturally Motivated Lexis in New Zealand English. *World English*, 31(2), 162-176. Retrieved from <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED496974>, <https://doi.org/10.1111/j.1467-971X.2012.01738.x>
- Gu, Y. (2010). Learning Strategies for Vocabulary Development. *Reflections on English Language Teaching*, 9(2), 105-118.
- Hiebert, E. H. (2005). In Pursuit of an Effective, Efficient Vocabulary Curriculum for Elementary Students. In E. H. Hiebert, & M. Kamil (Eds.), *Teaching and Learning Vocabulary: Bringing Research to Practice* (pp. 243-263). Mahwah, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates. <https://doi.org/10.4324/9781410612922>
- İşitan, S., & Doğan, Ö. (2015). An Examination of 1st, 2nd and 3rd Grade Elementary School Students' Story-Telling Skills Based on Narrative Analysis. *Education and Science*, 40(177), 175-186. <https://doi.org/10.15390/EB.2015.2167>
- Kucan, L. (2012). What Is Most Important to Know About Vocabulary?. *The Reading Teacher*, 65(6), 360-366. <https://doi.org/10.1002/TRTR.01054>
- Laufer, B. (1998). The Development of Passive and Active Vocabulary in a Second Language: Same or Different?. *Applied Linguistics*, 19(2), 255-271. <https://doi.org/10.1093/applin/19.2.255>
- Ljvov, M. R., Goreckij, V. G., & Sosnovskaja, O.V. (Львов, М. Р., Горецкий, В. Г., & Сосновская, О. В.) (2011). *Metodika poučavanja ruskog jezika u osnovnoj školi (Metodika преподавания русского языка в начальных классах)*. Moskva: Izdavački centar Akademija.
- Mandel, E., Osana, H. P., & Venkatesh, V. (2013). Addressing the Effects of Reciprocal Teaching on the Receptive and Expressive Vocabulary of 1st-Grade Students. *Journal of Research in Childhood Education*, 27(4), 407-426. <https://doi.org/10.1080/02568543.2013.824526>
- Milatović, V. (2013). *Metodika nastave srpskog jezika i književnosti u razrednoj nastavi*. Beograd: Učiteljski fakultet.

- Naeimi, M., & Voon Foo, C. T. (2015). Vocabulary Acquisition through Direct and Indirect Learning Strategies. *English Language Teaching*, 8(10), 142-151. <https://doi.org/10.5539/elt.v8n10p142>
- Namasivayam, A. M., Hipfner-Boucher, K., Milburn, T., Weitzman, E., Greenberg, J., Pelletier, J., & Girolametto, L. (2014). Effects of Coaching on Educators' Vocabulary-Teaching Strategies During Shared Reading. *International Journal of Speech-Language Pathology*, 17(4), 346-356. <https://doi.org/10.3109/17549507.2014.979871>
- Neuman, S. B., & Wright, T. S. (2014). The Magic of Words, Teaching Vocabulary in the Early Childhood Classroom. *American Educator, A Quarterly Journal of Educational Research and Ideas*, 38(2), 4-13.
- O'Dell, F., & Head, K. (2003). *Games for Vocabulary Practice, Interactive Vocabulary Activities for all Levels*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Perfetti, C. A. (2007). Reading Ability: Lexical Quality to Comprehension. *Scientific Studies of Reading*, 11(4), 357-383. <https://doi.org/10.1080/10888430701530730>
- Regulations on the curriculum for the first and second grades of primary education [Pravilnik o nastavnom planu i programu za prvi i drugi razred osnovnog obrazovanja i vaspitanja]*. (2004). Beograd: Prosvetni glasnik, 10.
- Rider, A., Benham, B., DiPrince, D., Hosek, S., Larson, R., Malmstadt, S., & Thurston, C. M. (2003). *AbraVocabra: The Amazingly Sensible Approach to Teaching Vocabulary*. Fort Collins, Colorado: Cottonwood Press, Inc.
- Solak, E., & Cakir, R. (2016). Investigating the Role of Augmented Reality Technology in the Language Classroom. *Croatian Journal of Education*, 18(4), 1067-1085. <https://doi.org/10.15516/cje.v18i4.1729>
- Sirbu, A. (2017). The Benefits of Games in Teaching Vocabulary to Primary Students. *Journal of Innovation in Psychology, Education and Didactics*, 21(2), 137-148.
- Vasu, S., & Dhanavel, S. P. (2016). Exploring the Vocabulary Learning Strategy Use of Teachers in Their Vocabulary Instruction. *Croatian Journal of Education*, 18(1), 103-135. <https://doi.org/10.15516/cje.v18i1.1547>
- Verhoeven, L., Van Leeuwe, J., & Vermeer, A. (2011). Vocabulary Growth and Reading Development across the Elementary School Years. *Scientific Studies of Reading*, 15(1), 8-25. <https://doi.org/10.1080/10888438.2011.536125>

Zorica Cvetanović

University of Belgrade, Teacher Education Faculty
Kraljice Natalije 43, 11000 Belgrade, Serbia
zorica.cvetanovic@uf.bg.ac.rs

Veljko Brborić

University of Belgrade, Faculty of Philology
Studentski trg 3, 11000 Belgrade, Serbia
brboricv@fil.bg.ac.rs

Poučavanje vokabulara učenika u prvom razredu osnovne škole: eksperimentalni pristup

Sažetak

Poučavanje vokabulara uključuje obogaćivanje rječnika, učenje i upotrebu riječi te ima velik utjecaj na razvoj jezika u djece. Cilj ovoga rada jest preispitati eksperimentalni program koji je izrađen za poučavanje vokabulara, a koji utječe na obogaćivanje dječjeg rječnika. Eksperimentalni program izrađen je u skladu s vrstama leksičkih zadataka i primjenjuje se u nastavi materinskog jezika. Uzorak paralelnih grupa koje su sudjelovale u eksperimentu sastojao se od učenika prvoga razreda osnovne škole (N = 110). Eksperimentalni program poučavanja vokabulara proveden je tijekom tri mjeseca, a učenici su imali tri ili četiri leksička zadatka tjedno. Nakon završetka provedbe programa, proveden je test čija je svrha bila utvrditi razliku između učenika u eksperimentalnoj i kontrolnoj grupi. Rezultati su pokazali da postoji statistički značajna razlika između kontrolne i eksperimentalne grupe u sljedećim dijelovima vokabulara: pridjevima, imenicama, glagolima, sinonimima, antonimima, umanjenicama i slaganjem novih riječi od slova neke ponuđene riječi. Istraživanja pokazuju da priprema detaljnog programa za poučavanje vokabulara utječe na obogaćivanje rječnika učenika u prvom razredu osnovne škole.

Ključne riječi: eksperimentalni program za poučavanje vokabulara; leksički zadaci; obogaćivanje rječnika; vokabular učenika.

Uvod

Raspon vokabulara učenika upisanih u prvi razred osnovne škole raznolik je i kvalitativno neujednačen. Ovisi o različitim čimbenicima, kao što su socijalni uvjeti života učenika, obiteljsko okruženje, utjecaj medija i drugi. Stručnjaci tvrde da na raspon vokabulara djece utječe obitelj i koliko se djetetu čita. Ipak, na obogaćivanje vokabulara uglavnom utječe obrazovanje u školskom kontekstu u kojemu se sustavno radi na leksičkoj komponenti jezika, pogotovo tijekom nastave materinskoga jezika (Aarnoutse, Van Leeuwe, Voeten i Oud, 2001; Verhoeven, Van Leeuwe i Vermeer, 2011). Fokus je ovoga istraživanja srpski jezik kao materinski jezik. Od prvoga razreda osnovne škole radi se na obogaćivanju pasivnoga i aktivnog rječnika učenika.

Rječnik koji se koristi u komunikaciji proučava se na različite načine. Obično je prvi korak u tome procesu testiranje učenika u poznavanju riječi. Testovi uglavnom uključuju dvije komponente: određivanje broja riječi i poznavanje značenja riječi. Testovi s pomoću kojih se određuje broj riječi i njihova primjena vrlo su korisni u poučavanju vokabulara (Garnier i Schmitt, 2015). U literaturi se spominju analize vokabulara u učenju materinskoga i u učenju stranih jezika (Genç, 2013; Grant, 2012), gdje je prva razina procesa obogaćivanja rječnika određivanje broja riječi koje djeca upotrebljavaju. Također, rječnik mlađe djece i djece predškolske dobi proučavao se u vezi s učenjem riječi s uputama ili bez uputa (Beck i McKeown, 2007), ili se ispitivalo i aktivno i pasivno znanje vokabulara (Laufer, 1998).

Leksički zadaci često se koriste u poučavanju vokabulara. Cilj je takvih zadataka obogatiti rječnik učenika, odrediti značenje riječi, potaknuti razumijevanje i koristiti se odgovarajućim riječima u govorenoj i pisanoj komunikaciji. Takvi zadaci razvijaju književno izražavanje djece i čine ga raznovrsnijim. Ako su ti zadaci dobro organizirani, metodički su izrazito funkcionalni. Njihova praktična uloga vidi se u razvoju vokabulara u procesu učenja čitanja i pisanja (Cvetanović, 2010; Perfetti, 2007). Štoviše, različite vrste računalnih programa koji se konstantno izrađuju sadrže jezične zadatke, pa je stoga također provedeno i istraživanje koje ispituje mogućnosti upotrebe tehnologije za obogaćivanje rječnika (Cvetanović, Radovanović i Šulović Petković, 2015; Solak i Cakir, 2016).

Suvremena istraživanja leksika djece povezana su s načinom na koji se djeca koriste leksičkim jedinicama u procesu pričanja priča (Işıtan i Doğan, 2015). Također je vokabular na popisu pseudoriječi koje se ponavljaju u pozitivnoj vezi s dječjim pamćenjem i jezičnim razvojem (Akoğlu i Acarlar, 2014). U širem kontekstu, izravne i neizravne strategije učenja i njihov utjecaj na poznavanje vokabulara utječu na razvoj dječjeg vokabulara (Gu, 2010; Naeimi i Voon Foo, 2015).

U literaturi se leksički zadaci klasificiraju prema leksikološkoj matrici. Najšira definicija navodi da su leksički zadaci oni čija je svrha obogatiti rječnik: „onomatopeja, umanjenice i uvećanice; riječi suprotnoga značenja (antonimi), morfologizacija, sinonimi, riječi sa zajedničkom osnovom, tematski vokabular (uključujući imenice, pridjeve, glagole), tvorba riječi (dodavanje sufiksa i prefiksa)“ (Milatović, 2013, str. 391).

Vrste leksičkih zadataka (Kucan, 2012; Ljvov, Goreckij i Sosnovskaja, 2011) u području nastave materinskog jezika navedene su u znanstvenoj i stručnoj literaturi. Sve podjele zadataka odnose se na obogaćivanje rječnika te su povezane s upotrebom riječi u rečenicama, tekstovima ili u govoru. Ipak, mnogi funkcionalni primjeri rada na leksiku s detaljnim teorijskim i praktičnim uputama (Blachowicz, Fisher, Ogle i Watts-Taffe, 2006; Frumkin, 2010; O'Dell i Head, 2003) najčešće se navode u literaturi. Određeni zadaci zadaju se učenicima od početka školovanja, a drugi se uvode u nastavni proces ovisno o dobi učenika. Nastavnici se koriste strategijama učenja vokabulara, npr. pogađanjem značenja riječi prema kontekstu, radom u skupinama

kako bi se naučile nove riječi i upotrebom novih riječi u rečenicama kako bi ih učenici lakše zapamtili (Vasu i Dhanavel, 2016).

Novija istraživanja o vokabularu naglašavaju usporedbu između učeničkog poznavanja vokabulara i leksičkih zadataka (Goldstein, Ziolkowski, Bojczyk, Marty, Schneider, Harpring i Haring, 2017; Sirbu, 2017). Pokazalo se da aktivnosti poput prepoznavanja riječi, receptivnog prepoznavanja, definiranja riječi izvan konteksta i upotreba igara utječu na povećanje vokabulara. Istraživači su također ispitivali poznavanje učeničkog kod učenika i aktivnosti koje se u školi provode (D'Alesio, Scalia i Zabel, 2007; Mandel, Osana i Venkatesh, 2013; Namasivayam, Hipfner-Boucher, Milburn, Weitzman, Greenberg, Pelletier i Girolametto, 2014; Neuman i Wright, 2014). U prijašnjem su istraživanju oni učenici koji su se u eksperimentalnoj grupi koristili većim brojem jezičnih igara pokazali pozitivnije stavove prema Hrvatskome jeziku kao školskom predmetu i bolje rezultate na testovima znanja (Aladrović Slovaček, Skrbín, Štepanić i Varjačić, 2017).

Širi kontekst razina učenja prikazan je kroz faze učenja riječi koje postaju dijelom vokabulara. „Kod poučavanja vokabulara razmislite o fazama učenja koje su potrebne kako bi riječ postala dijelom vašega rječnika“ (Rider, Benham, DiPrince, Hosek, Larson, Malmstadt i Miller, 2003, str. 9). Te faze mogu se prikazati u obliku koncentričnih krugova: 1. primjećivanje riječi; 2. razumijevanje općeg značenja riječi; 3. detaljnije razumijevanje značenja riječi; 4. sposobnost upotrebljavanja riječi na uglavnom odgovarajući način; 5. učenje sitnih nijansi značenja riječi kako bi se ona mogla ispravno upotrebljavati (Rider i sur., 2003). Koncentrični krugovi, koji se šire kada se riječ usvoji, razlog su zašto se u prvom razredu osnovne škole ne mogu odraditi svi zadaci, nego samo oni koji odgovaraju učeničkoj dobi. Stoga je potrebno pažljivo odabrati sadržaj vokabulara koji nastavnici poučavaju i odabrati način na koji će se on obraditi. Međutim, dok izrađuje plan poučavanja vokabulara, nastavnik nailazi na mnoge probleme. Stoga, „mnogi nastavnici će prepoznati potrebu i korist od uspješnoga i učinkovitoga kurikula za poučavanje vokabulara“ (Hiebert, 2005, str. 260). Jedan od uspješnijih planova za obogaćivanje rječnika izradili su Mandel i suradnici (2013). On se sastoji od faze pripreme (tri sata tijekom tromjesečnog razdoblja) i faze nastave (pet uzastopnih sati nastave jezika tijekom dvotjednog razdoblja, a tih pet sati izvedeno je na isti način tijekom preostalih tjedana).

Prema navedenoj metodici nastave i prema proučenim pripremanjima nastavnika za rad s djecom koja su upravo naučila čitati i pisati, najčešće se koriste ovi leksički zadaci: izvođenje umanjica i uvećanica, traženje sinonima, tematski vokabular (imenica, glagol, pridjev) i slaganje riječi. „Svakodnevne lekcije od 10 do 15 minuta tijekom tri ili četiri dana mogu pomoći djeci da stvore kompleksne prikaze značenja riječi“ (Kucan, 2012, str. 365). Zbog toga je u razredu važno vrlo često zadavati leksičke zadatke.

Metode

Za potrebe ovoga istraživanja izradili smo program poučavanja vokabulara koji je prilagođen dobi učenika i koji je u skladu s organizacijom nastave u prvom razredu

osnovne škole. Taj program odgovara dobi učenika jer su riječi koje se u njemu koriste uzete iz njihova aktivnog i pasivnog rječnika. Eksperimentalni program poučavanja vokabulara uključuje leksičke zadatke čiji je cilj povećati broj riječi i upotrebljavati ih u govoru. Takvi se zadaci rješavaju na nastavi, a učenici obogaćuju svoj rječnik tijekom dijelova nastavnog sata, pet do petnaest minuta, nekoliko puta tjedno. Učinkovitost provedbe takvoga programa poučavanja vokabulara ispitana je na eksperimentalan način, tj. testiranjem rječnika učenika u kontrolnoj i u eksperimentalnoj grupi. Eksperiment u nastavi trajao je 5 mjeseci (s početnim i završnim testom), od veljače do lipnja 2016.

Cilj, zadaci i hipoteza

Cilj istraživanja bio je odrediti učinkovitost eksperimentalnog programa za poučavanje vokabulara materinskog jezika u prvom razredu osnovne škole. Zadaci eksperimenta provedenog u nastavi bili su:

1. Odrediti početno znanje vokabulara učenika
2. Odrediti razliku između kontrolne i eksperimentalne skupine nakon provedbe eksperimentalnog programa za poučavanje vokabulara.

U istraživanje smo krenuli od sljedeće pretpostavke: postoji statistički značajna razlika u poznavanju vokabulara između učenika u eksperimentalnoj i učenika u kontrolnoj grupi.

Metode, tehnike i instrumenti

Ovo istraživanje je eksperiment proveden u razredu. U istraživanju su se koristili predtest i posttest. Učenici iz eksperimentalne i iz kontrolne grupe riješili su inicijalni test koji je sadržavao zadatke za određivanje njihova stupnja poznavanja vokabulara i razumijevanja riječi u kontekstu. Nakon što su grupe uravnotežene na temelju rezultata inicijalnoga testa, uveden je eksperimentalni program u eksperimentalnoj skupini, koji je trajao 3 mjeseca (13 tjedana). Nakon toga su svi učenici riješili završni test, čiji je cilj bio odrediti broj riječi koje učenici mogu napisati na temelju određenih kriterija. Popis vokabulara koji se ispitivao u testu sastojao se od: pridjeva, imenica, glagola, sinonima, antonima, umanjena, riječi sastavljenih od zadane riječi i riječi sastavljenih od zadanih slova.

Instrumenti koji su se koristili u istraživanju bili su predtest i posttest – inicijalni i završni test. Zadaci nisu sadržavali lingvističke termine za tražene riječi, jer su one zadane opisno. Na primjer, umjesto upute „napiši glagole“, uputa je: „napišite riječi koje označavaju radnju“.

Inicijalni test sastojao se od šest zadataka. Prvi je zadatak bio sastavljen od triju dijelova. U svakome dijelu tražile su se riječi o vodi. Učenici su pisali riječi (imenice) o tome gdje se voda može naći u prirodi, uz navedeni primjer – *rijeka*; što voda radi (glagoli), npr. *teče* i riječi koje opisuju vodu (pridjevi), npr. *hladna*. U drugome je zadatku bilo potrebno napisati riječi koje znače da je nešto malo (umanjena), a bio

je naveden primjer – *kamenčić*. U trećemu zadatku učenici su trebali navesti riječi koje imaju isto ili slično značenje (sinonime), kao riječi *kuća* i *dijete*. U četvrtome zadatku učenici su trebali napisati riječi koje imaju suprotno značenje (antonime) od sljedećih riječi: *sunčano, veliko, svjetlo, prazno*. U petome zadatku zadana je riječ *uči*. Dodavanjem slova učenici su tvorili nove riječi (*učim, učiti, naučiti, proučiti...*). U šestome zadatku učenici su trebali napisati što više riječi koristeći se zadanim slovima, a slova su se smjela ponavljati (*g, r, a, m, a, t, i, k, a – tim, gram, tama...*).

Završni test sastojao se od osam zadataka. U prvome zadatku, koji je bio usmjeren na pridjeve, asocijacijska je riječ bila *oči* (a ponuđeni pridjevi bili su: *tople, čitati, stol*). U drugom zadatku učenici su trebali navesti imenice koje povezuju s riječju *visok* (ponuđene riječi u prvome dijelu bile su: *dječak, telefon, zeleno*). U trećemu zadatku učenici su trebali navesti glagole koje povezuju s riječju *dijete* (ponuđene riječi bile su: *trčati, svjetiljka, plitak*). U četvrtome zadatku učenici su pisali umanjenicu riječi *cvijet* (ponuđene riječi bile su: *prozor, mjesec, cvjetić*). U petome zadatku učenici su pisali parove riječi koje imaju isto ili slično značenje (sinonime), nakon što im je kao primjer dana riječ *radostan* (u prvome dijelu ponuđene su riječi: *vreća, sretan, šetati*). U šestome zadatku fokus je bio na riječima suprotnoga značenja (antonimima), a zadana je riječ *sunčano* (ponuđeni primjeri bili su: *crno, oblačno, sjajno*), a učenici su pisali parove riječi. U sedmome zadatku dana je riječ *rad* (*rad – raditi, uraditi, radnik...*). U osmome zadatku učenici su pisali što je više moguće riječi koje su mogli sastaviti od zadanih slova, a slova su se mogla ponavljati (*r, a, s, c, v, e, t, a, l, o – cvet, cvetati, svet, vetar...*).

Uzorak

Uzorak se sastojao od 110 učenika prvoga razreda (koji su pohađali 6 razrednih odjela) iz dviju osnovnih škola u Srbiji. Eksperimentalna grupa sastojala se od 60 učenika (iz tri razredna odjela) iz jedne škole u Beogradu, u Srbiji, a kontrolna grupa sastojala se od 50 učenika (iz tri razredna odjela) iz druge škole u Beogradu, također u Srbiji.

Balansiranje eksperimentalne i kontrolne grupe prema rezultatima inicijalnoga testa

Grupe koje su sudjelovale u istraživanju uravnotežene su prije uvođenja eksperimentalnog programa, prema uspjehu učenika na inicijalnom testu. Test je sastavljen tako da se grupe ne razlikuju. Inicijalni test sastojao se od ponavljanja leksika na osnovnoj razini, uključujući i osnovni broj riječi i raspon značenja određene riječi. To ponavljanje odnosi se na vokabular koji je usvojen tijekom obveznog predškolskog obrazovanja i tijekom prvoga polugodišta prvoga razreda osnovne škole.

Inicijalni test nije sastavljen s namjerom da se ispita broj riječi koje su učenici prvoga razreda usvojili, nego kako bi se obje grupe u ovome eksperimentu ujednačile. Balansiranje eksperimentalne i kontrolne grupe provedeno je prema rezultatima inicijalnoga testa prikazanim u Tablici 1.

Tablica 1

Inicijalni test rješavali su i učenici iz eksperimentalne i učenici iz kontrolne grupe. Proveden je prije uvođenja eksperimentalnog programa poučavanja vokabulara. Tablica 1 donosi analizu rezultata t-testa za srednju vrijednost inicijalnog testa i pokazuje da su grupe izbalansirane prema osnovnom vokabularu učenika ($t = 0,895$, $p = 0,373$).

Tijek eksperimenta

Provedba eksperimenta u nastavi počela je potkraj veljače 2016. Nastava u kontrolnoj grupi provedena je na tradicionalan način, a u eksperimentalnoj je grupi provedena prema eksperimentalnom programu za poučavanje vokabulara, koji predviđa otprilike 3 – 4 nastavna sata s tjednim aktivnostima, kako se može vidjeti u Tablici 2.

Tablica 2

Pregled jednomjesečnoga plana u eksperimentalnom programu

Mjesec	Tjedan	Dan u tjednu	Element poučavanja vokabulara
1.	1.	1.	Sastavljanje riječi od zadane riječi
		3.	Imenice
		5.	Pronalaženje sinonima
	2.	2.	Pridjevi
		3.	Sastavljanje riječi od ponuđenih slova
		4.	Glagoli
	3.	5.	Pronalaženje antonima
		1.	Prepoznavanje umanjjenica
		3.	Pridjevi
	4.	5.	Glagoli
		1.	Imenice
		3.	Pronalaženje sinonima
		4.	Sastavljanje riječi od zadane riječi
		5.	Prepoznavanje umanjjenica

Ostvarenje plana eksperimentalnog programa za poučavanje vokabulara bilo je u skladu s *Pravilnikom o kurikulumu za prvi i drugi razred osnovne škole* (2004) i sa smjernicama za njegovu realizaciju. Kako je već navedeno, usmeni i pisani zadaci provedeni su u sklopu osnovnih oblika usmenog i pisanog izražavanja, ili odgovarajućih nastavnih sadržaja drugih nastavnih predmeta. Plan je uključio nastavne sate različitih predmetnih područja (jezika, književnosti, pismenosti), kada god je to bilo opravdano i moguće.

Eksperimentalni program sastojao se od 40 nastavnih sati tijekom 3 mjeseca. Ukupan broj sati uključio je 10 sati jezika, 15 sati književnosti i 15 sati pismenosti. Nastavnicima koji su radili s eksperimentalnom grupom dan je program ostvarenja leksičkih zadataka, koji je bio usklađen s operativnim nastavnim planovima. Prije početka provedbe programa prihvaćene su sugestije i prijedlozi nastavnika kako bi se

program poboljšao. Na početku svakoga mjeseca istraživači su organizirali razgovore s nastavnicima kako bi utvrdili u kojoj se mjeri plan ostvaruje. Pregled tjednoga plana eksperimentalnog programa poučavanja vokabulara prikazan je u Tablici 3.

Tablica 3

Pregled tjednoga plana eksperimentalnog programa poučavanja vokabulara

Tjedan/ /dan	Nastavna cjelina	Leksički zadatak	Vrijeme	Način rada	Oblici rada	Aktivnosti za učenike
1/1	Veliko početno slovo u pisanju imena gradova (jedna riječ)	Napiši što više riječi koje sadrže riječ GRAD.	na kraju sata (15 minuta)	pisani usmeni	grupni frontalni	pisanje izvještavanje
1/3	„Pas i kućica“, narodna priča	Koje se druge riječi koriste za riječ „kuća“.	na početku sata (10 minuta)	pisani usmeni	u paru frontalni	pisanje izvještavanje, popunjavanje
1/5	„Dva prijatelja“, Lav Tolstoj	Riječi istoga ili sličnog značenja	domaća zadaća na početku sata (15 minuta)	pisani (kod kuće) usmeni (ponavljanje na satu)	individualni frontalni	pisanje izvještavanje, popunjavanje

Nastavnici su pripremali nastavu prema planu i prema njegovim jasno definiranim karakteristikama artikulacije sata. Leksički zadaci odrađeni su u različitim fazama nastave ili kao domaća zadaća (uz obveznu provjeru). Ovisno o složenosti zadatka plan je odredio okvirno vrijeme za realizaciju. Tip svakog leksičkog zadatka, njegov opseg i kompleksnost, podrazumijevali su primjenu različitih oblika rada. S ciljem postizanja metodičke dinamičnosti nastave i većeg broja aktivnosti, učenici su zadatke rješavali samostalno, ali i u parovima i skupinama. Sve riječi koje su prikupljene u leksičkim zadacima zabilježene su u male bilježnice koje su učenici, nosili ili na komad papira koji je pohranjen u pedagošku dokumentaciju. Učenici su govorili ili čitali riječi koje su zapisali tijekom individualnoga rada, ili su izvještavali o rezultatima rada u skupini i u paru. Razredni rječnik prikazan u tablici temelji se na radovima učenika.

Tijekom učeničkih usmenih prezentacija vodila se i rasprava u koju su manje poznate riječi objašnjene učenicima, a utvrđeni su i sinonimi i antonimi. U toj je fazi nastavnik od učenika tražio odgovore i prijedloge kako bi se izradili novi primjeri i proširio razredni rječnik. Učenici su riječi zapisivali u svoje bilježnice, a na isti su način dobivali i povratnu informaciju o leksičkim zadacima koji su im bili zadani kao zadaća. Uzimajući u obzir činjenicu da se jezični fenomeni ne mogu promatrati izolirano, nastavnici su u toj fazi inzistirali na promatranju važnih odvojenih riječi u različitim kontekstima.

Učenici su često ponavljali razredni vokabular nakon nastave i često su mu dodavali riječi kojih su se u međuvremenu sjetili, a koje su pronašli u knjigama koje su čitali

u slobodno vrijeme ili s kojima su se susreli u nekim drugim predmetima. Leksički zadaci motivirali su učenike da pronađu što više odgovarajućih riječi. U kratkome vremenu probudio se natjecateljski karakter pa su se učenici međusobno natjecali tko će pronaći, naučiti ili napisati više riječi (uključili su i roditelje, tražili riječi u knjigama, novinama, časopisima i na internetu).

Rad u kontrolnoj grupi bio je drugačiji. Istraživači su prije provedbe eksperimenta imali uvid u pedagošku dokumentaciju koju su vodili nastavnici kontrolne grupe. Može se zaključiti da se s kontrolnom grupom radilo na tradicionalan način, što je čest slučaj u školama u Srbiji. To znači da nastavnici nemaju poseban program za poučavanje vokabulara. Tijekom tri mjeseca leksički zadaci su se obrađivali jedanaest puta (tri puta u prvom mjesecu, četiri puta u drugom i četiri puta u trećem mjesecu).

U lipnju 2016. godine, nakon provedbe eksperimentalnog programa, učenici iz eksperimentalne i učenici iz kontrolne grupe pisali su završni test. Učenici iz obiju grupa su u završnome testu morali napisati što više riječi koje su se od njih zahtijevale u zadatku. Završni test pokazao je rezultate eksperimentalnog programa poučavanja vokabulara.

Rezultati i rasprava

Razlike između eksperimentalne i kontrolne grupe analizirane su prema broju riječi u učeničkom rječniku. Rezultati usporedbe između eksperimentalne i kontrolne grupe s obzirom na vokabular prikazani su u Tablici 4.

Tablica 4

Broj pridjeva u rječniku učenika iz dviju grupa se razlikovao (Tablica 4). Razlike među grupama statistički su značajne: $t = 6,381, p = 0,0001$. Učenici iz eksperimentalne grupe postigli su bolje rezultate u pisanju pridjeva u usporedbi s učenicima iz kontrolne grupe. Upotreba pridjeva u govoru doprinosi ljepoti usmenoga izražavanja i detaljnijim opisima bića, stvari i pojava.

Komparativna analiza dobivenih rezultata pokazuje razliku između eksperimentalne i kontrolne grupe ($t = 3,031, p = 0,0001$) kada se radi o naučenim imenicama. Stoga su učenici koji su prošli kroz eksperimentalni program imali znatno bolje rezultate u broju traženih imenica. Razina značajnosti ($t = 4,219, p = 0,0001$) pokazuje da postoji statistički značajna razlika u broju glagola koje su naučili učenici iz eksperimentalne i učenici iz kontrolne skupine. Učenici koji su imali nastavu u sklopu eksperimentalnog programa za poučavanje vokabulara usvojili su značajno veći broj glagola od učenika iz kontrolne grupe.

Za istraživanje je bilo bitno odrediti znaju li učenici navesti sinonime, antonime i umanjnice. Razlike između eksperimentalne i kontrolne grupe analizirane su prema broju riječi i njihovih sinonima, koje su učenici napisali. Razlike između grupa statistički su značajne ($t = 6,757, p = 0,0001$), a to pokazuje da su učenici koji su radili prema eksperimentalnom programu napisali više riječi i njihovih sinonima od

učenika koji su imali tradicionalnu nastavu. Sinonimi utječu na sposobnost učenika da u izražavanju pronađu prikladniju riječ.

Učenici iz obiju grupa trebali su pronaći što više antonima. Potvrđena je razlika između rezultata kontrolne i eksperimentalne grupe. Na temelju izračunatih vrijednosti, razina statističke značajnosti bila je 0,0001, što znači da je utvrđena statistički značajna razlika između dviju skupina ($t = 4,394$, $p = 0,0001$). Učenici iz eksperimentalne grupe napisali su veći broj antonima, što može utjecati na vokabular učenika te na jasnoću i preciznost njihova pisanog i usmenog izražavanja. Uočene su i statistički značajne razlike ($t = 5,306$, $p = 0,0001$) između dviju grupa i upotrebi umanjena. Taj podatak pokazuje da su učenici iz eksperimentalne grupe napisali znatno više umanjena od učenika iz kontrolne grupe.

Za ovo istraživanje bilo je važno utvrditi razliku između eksperimentalne i kontrolne grupe u broju riječi koje su učenici mogli sastaviti od zadane riječi. Međutim, to je jedini rezultat koji ne pokazuje znatne razlike među grupama ($t = 1,023$, $p = 0,308$). Radi se o jednom od uobičajenih zadataka, koji se koristi kada se učenike uči čitati i pisati pa možemo pretpostaviti da je to jedan od razloga zašto su učenici iz obiju grupa bili podjednako uspješni u tom zadatku.

Postoje razlike između eksperimentalne i kontrolne grupe i u rezultatima u broju riječi koje su učenici mogli sastaviti od ponuđenih slova. Komparativna analiza dobivenih rezultata pokazuje statistički značajnu razliku ($t = 3,660$, $p = 0,0001$), što znači da postoje razlike u rezultatima učenika iz eksperimentalne i učenika iz kontrolne grupe. Učenici iz eksperimentalne grupe imaju bolja postignuća kada se radi o slaganju riječi od ponuđenih slova.

Analiza rezultata dobivenih u završnom testu pokazala je razlike između eksperimentalne i kontrolne grupe. Uočeno je da u vezi s jezičnim zadacima postoje statistički značajne razlike između nastavnih sati u kojima se provodio eksperimentalni program i onih u kojima se provodila tradicionalna nastava. Tako je potvrđena hipoteza istraživanja: postoji statistički značajna razlika u rezultatima leksičkoga testa između eksperimentalne i kontrolne grupe. Rezultati ovoga istraživanja u skladu su s rezultatima drugih istraživanja na temelju kojih možemo primijetiti da kontinuirani rad na vokabularu pokazuje razlike u korist eksperimentalne grupe (Goldstein i sur., 2017; Mandel i sur., 2013; Neuman i Wright, 2014).

U našem su istraživanju učenici iz eksperimentalne grupe pokazali bolje rezultate u prepoznavanju i pronalaženju riječi. To je također potvrđeno i u jednom drugom istraživanju (Goldstein i sur., 2017), u kojemu su se dvije grupe značajno razlikovale u ocjeni vokabulara, od prepoznavanja riječi do njihova objašnjavanja izvan konteksta. Naš eksperimentalni program za poučavanje vokabulara izložio je učenike novim riječima u određenom vremenu. Možemo zaključiti da je faktor višestrukoga izlaganja novim riječima jedan od ključnih odrednica učinkovitog poučavanja vokabulara. U prijašnjem je istraživanju (Mandel i sur., 2013) također potvrđeno da je intervencija u poučavanje vokabulara u eksperimentalnoj grupi, koja je bila izložena novim riječima,

dovela do boljih rezultata. U našem se istraživanju pokazalo da je takvo izlaganje vokabularu dobar način učenja riječi. U još jednom je istraživanju (Neuman i Wright, 2014) utvrđeno da su se već sredinom školske godine mogle uočiti pozitivne promjene u eksperimentalnoj grupi u smislu širenja vokabulara učenika. Tako je nastavni program koji uvodi mnoge riječi doveo do poboljšanja vokabulara.

Istraživanje je pokazalo učinkovitost izrađenoga eksperimentalnog programa poučavanja vokabulara u prvom razredu osnovne škole. Također je pokazano koliko je on utjecao na povećanje vokabulara učenika koji su usvajali vokabular na kontroliran način, u usporedbi s učenicima koji su pohađali tradicionalnu nastavu. Ti rezultati također su se odrazili i na istraživanje u kojemu je novi program rada obogaćen aktivnostima i uveden (D'Alesio i sur., 2007; Namasivayam i sur., 2014; Sîrbu, 2017). Naše istraživanje u skladu je s prije provedenim istraživanjem (D'Alesio i sur., 2007), koje je također pokazalo da učenici na testovima ostvaruju bolje rezultate nakon tromjesečne intervencije u poučavanje vokabulara. Na temelju rezultata našega istraživanja pažljivo izrađen program za poučavanje vokabulara pomaže učenicima prvoga razreda osnovne škole da prošire svoj rječnik. Aktivnosti osmišljene za eksperimentalni program također su motivirale učenike za razgovor. Željeli su razgovarati o riječima koje su naučili i upotrebljavati ih u svakodnevnom govoru. To je u skladu s još jednim istraživanjem (Namasivayam i sur., 2014) o strategijama poučavanja vokabulara tijekom čitanja, a koje je pokazalo da su djeca u eksperimentalnoj grupi značajno više zainteresirana za razgovor o vokabularu.

Bolji konačni rezultati eksperimentalne grupe također su povezani s njihovim sudjelovanjem u različitim aktivnostima. To su potvrdila i neka druga istraživanja (Aladrović Slovaček i sur., 2017; Sîrbu, 2017) u kojima se ispitala korisnost igara u poučavanju vokabulara. Naš program uključuje različite aktivnosti i oblike rada, što je učenike dodatno motiviralo.

Prikazani program poučavanja vokabulara pružio je učenicima mogućnost samostalnoga istraživanja, pronalazjenja i pamćenja riječi. Aktivnosti su bile raznolike i stvorile su poticajno okruženje. Istraživanje je pokazalo da učenici mogu navesti mnoge vrste različitih riječi kada im se zadaju leksički zadaci i kada im se daju dobre upute. U jednom prijašnjem istraživanju (Baumann, Ware, i Edwards, 2007) također je potvrđeno da, kada se učenicima daju dobre upute, oni mogu iznimno povećati svoj rječnik. Stoga bi bilo korisno kada bi nastavnici izradili svoj program za poučavanje vokabulara i uklopili ga u svoju nastavnu praksu.

Zaključak

Leksički su zadaci proširili rječnik učenika i potaknuli ih na to da pronađu odgovarajuće riječi kako bi se izrazili. U literaturi postoje primjeri takvih zadataka, koji unapređuju poučavanje vokabulara. Neki stručnjaci u području metodike nastave fokusiraju se na leksičke zadatke, a neki naglašavaju potrebu učinkovitog kurikula za poučavanje vokabulara. U svakom slučaju, i jedni i drugi smatraju da su i leksički zadaci i kurikulum ključni za poučavanje vokabulara.

Nastava u prvom razredu osnovne škole omogućava provedbu osnovnih oblika leksičkih zadataka, što smo uzeli kao polazište za izradu eksperimentalnoga programa. On je izrađen prema kurikulu i nastavnom planu i programu. Eksperimentalni program trajao je 3 mjeseca tijekom koja se nastava provodila prema eksperimentalnom planu i programu za poučavanje vokabulara, koji je sadržavao primjere koji su se logički uklapali u nastavni sadržaj. Zadaci su povećavali tematski vokabular (imenice, pridjevi, glagoli); uključivali su pronalaženje sinonima, umanjenica, uvećanica, antonima i sastavljanje riječi (od ponuđenih slova ili riječi). Učenici su radili samostalno i u skupinama, a neki su se zadaci provodili na frontalan način. Tijekom rada sastavljeni su pojedinačni i razredni popisi riječi. Nakon provedbe programa, učenici iz obiju grupa riješili su test. Istraživanje je pokazalo učinkovitost eksperimentalnog programa poučavanja vokabulara u prvom razredu osnovne škole. Postoje statistički značajne razlike u testiranom vokabularu između učenika iz eksperimentalne i onih iz kontrolne grupe. Eksperimentalni program utječe na povećanje vokabulara. No, dokazali smo i da sustavni, kontinuirani i dobro organizirani rad daje bolje rezultate u poučavanju vokabulara.